

فصل اول

تعریف کار آفرینی و انواع آن

هدف کلی

آشنایی با تعاریف کار آفرینی و انواع آن

هدف های یادگیری

انتظار می رود، پس از مطالعه ی این فصل، بتوانید:

- 1- مفهوم کار در قرآن کریم را ذکر و توضیح دهید.
- 2- تعبیر کار را در قرآن کریم و توضیح دهید.
- 3- سیر تاریخی کار آفرینی را توضیح دهید.
- 4- تعاریف کار آفرینی را بیان کنید.
- 5- تعاریف کار آفرین را ذکر کنید.
- 6- ویژگیهای شخصیتی کار آفرین را نام ببرید.
- 7- انواع کار آفرینی را نام ببرید .
- 8- تفاوت کار آفرین با خلاقیت، نوع آور، مخترع، مدیر و سرمایه گذار را ذکر کنید.

مقدمه

کار آفرینی که در واقع فرآیند تأسیس یک شغل بر مبنای یک فکر و یک ایده ی نو است، راهبردی است برای حل مسأله ی اشتغال و ایجاد و خلق عرصه های نوین در جهت رشد و پویایی و تولید ثروت در جامعه، که با توجه به اهمیت کلیدی آن در اقتصاد های نوین، کشور های گوناگون مجذانه برنامه های مفصلی را برای بسط چنین فرهنگی در جامعه ی خود تدارک دیده اند.

کار آفرینی مهم ترین مسأله اجتماعی و فرآیندی، انسانی و اجتماعی است که با دگرگونی اقتصادی اجتماعی پیوند محمکی دارد بر این اساس، اهمیت و ضرورت افراد کار آفرین در جامعه مشخص می شود. بررسی ها نشان از آن دارد که به دلیل نبود فرهنگ کار آفرینی و بی توجهی به اصول و معیارهای کار آفرینی نمی توان توفیق چندانی در دستیابی به اهداف در قالب طرح های زود بازده به دست آورد. از این رو، آموزش و تربیت کار آفرین یک ضرورت زیر بنایی برای توسعه کشور و کاهش نرخ بیکاری است.

هر چه اصول و معیارهای کار آفرینی در یک جامعه نهادینه تر باشد، توانایی آن جامعه برای تربیت و جذب کار آفرینان، سرمایه ها، مغزها و نوآوری ها بیشتر، و در نتیجه شتاب رشد اقتصادی و اشتغال و امنیت اجتماعی برای شهروندان افزون تر خواهد شد.

تعبیر قرآن کریم درباره کار

از نظر لغوی کار به معنای فعل و عمل و کردار انسان است و در اصطلاح، کار فعالیتی است نسبتاً دائمی که به تولید کالا یا خدمات می انجامد و به آن دستمزدی تعلق می گیرد. کار به اشکال مختلف ظهور و بروز می کند؛ از این رو می توان از کار فکری، کار هنری، کار معنوی و کار جسمی و بدنی سخن گفت. در همه این موارد آن چه اصالت می یابد تلاش تولیدی بشر است. بشر برای دست یابی به کمال و سعادت و آسایش و آرامش، نیازمند تهیه امکانات و وسایل و برطرف کردن مشکلات و چالش های پیش روست. از این رو اقدام به تلاش و کوشش می کند تا به این هدف نایل شود.

برای دست یابی به هدف، تلاش در شکل های پیش گفته خودنمایی می کند. تفکر، تدبیر، طرح و برنامه ریزی، بخشی از تولید است. بدون تفکر، تدبیر و تأمل ممکن نیست تا انسان بتواند در حوزه عمل و تلاش جسمی موفق شود، از این رو تولیدفکری به عنوان

تولید پایه مطرح می شود. در آیات بسیاری سخن از عمل و ارزش عمل، به میان آمده است. عمل در حقیقت تلاش و سعی انسان است که برای تحقق امری صورت می گیرد. این همان معنای عام کار و فعل است که از سوی انسان انجام می شود. سعی و تلاش انسانی است که ارزش دارد و خداوند در آیه 33 سوره نجم می فرماید: لیس للانسان الا ما سعی؛ برای انسان چیزی جز تلاش و کوشش نیست؛ به این معنا که آن چه در نگرش و بینش قرآنی از ارزش و اهمیت برخوردار است، سعی و تلاش است که نوعی از مفهوم کار را با خود به همراه دارد، که در این بخش به آموزه های قرآن در ارتباط با کار و کوشش و بطور کلی کارآفرینی پرداخته می شود.

گروه اول: کار، نتیجه زندگی دنیوی

آیاتی که کار را نتیجه حیات آدمی می داند، مانند:

و ان لیس للانسان الا ما سعی و ان سعیه سوف یري؛ و برای انسان جز کار و کوشش سعادت نیست و به زودی نتیجه آن را می بیند.

گروه دوم: کار، باعث نتیجه دادن ایمان

آیاتی که نتیجه بخش بودن ایمان را مشروط به عمل قرار داده است. مانند:

ان الذین آمنوا و الذین هادوا و النصاری و الصابیین من آمن بالله؛ کسانی که ایمان به خدا و روز قیامت آورده و عمل صالح انجام می دهند، پاداش آنان در نزد پروردگارشان می ماند.

گروه سوم: کار، مورد نظارت خداوند

آیاتی در قرآن هست که به دلیل اهمیت عمل، آن را مورد نظاره الهی معرفی می کنند، مانند:

و وفیت کل نفس ما؛ و او به کاری که انجام می دهند، دانایتر است .

گروه چهارم: کار، باعث رشد انسان

این گروه، شامل آیاتی است که ملاک مراحل و درجات رشد را کار و کوشش معرفی می نماید.

و لكل درجات مما عملو؛ (انعام: 132) و برای هر کس با عملی که انجام می دهد، درجاتی است.

گروه پنجم: کار صالح و ایمان باعث علم و روشنائی

بعضی از آیات قرآن مجید بیان می کنند که: ایمان و عمل صالح موجب افزایش علم

و روشنائی انسان می باشد.

ان الذین آمنوا و عملوا الصالحات یهدیهم ربهم بایمانهم؛ (یونس: 9)

آنان که ایمان آورده و عمل صالح انجام می دهند، پروردگارشان آنان را با ایمانی که دارند هدایت می نماید

گروه ششم: کار و ایمان به وجود آورنده محبت در انسان

این گروه، آیاتی است که محبت را زاییده ایمان و عمل صالح گوشزد می کند، مانند:

ان الذین آمنوا و عملوا الصالحات سیجعل لهم الرحمن ودا؛ (مریم: 69) برای آنان که ایمان آوردند و

اعمال صالح انجام دهند، خداوند محبتی قرار خواهد داد.

گروه هفتم: کار، باعث آفرینش

بعضی از آیات قرآنی، زمینه آفرینش انسان را تلاش جدی و نهایی معرفی می کنند.

لقد خلقنا الانسان فی کبد؛ (بلد: 4) به طور قطع ما انسان را در زمینه تلاش و گلاویزی در کار آفریده ایم .

گروه هشتم: کار، باعث سقوط انسان

آیاتی در قرآن مجید آمده است که سقوط و پوچی شخصیت آدمی را گذرگاه تاریخ و در مسیر ابدیت، با سقوط و پوچی و پلیدی کارهای او توأم می سازد، از آن جمله:

مثل الذین کفروا برهم اعمالهم کرماد اشتدت به الريح في يوم عاصف لا یقرون مما کسبو علی شيء ذلك هو الضلال البعید؛ (ابراهیم: 18) مثل کسانی که به پروردگارشان کفور زیده اند، کارهای آنان مانند خاکستری است که باد تنندی در روز طوفانی بر آن بوزد، آنان از چیزی از اندوخته های خود قدرت بهره برداری ندارند؛ این است گمراهی دور از رشد و هدایت .

تعریف کار آفرین

مطابق فرهنگ آریانپور، کار آفرین به معنای متهور در اقدام به کارهای مهم و جسور، بی باک، دل به دریا زن و پیش قدم در تأسیس شرکت است .

- 1- ژان باتیست سی کار آفرین فردی است که منابع اقتصادی را از حوزه ای که دارای بهره وری و سود پائین تر است، به حوزه ای که دارای بهره وری و سود بالاتر است، منتقل می کند.
- 2- ژوزف شومپتر کار آفرین فردی است که ترکیبات جدیدی را در تولید و ایجاد می کند و کار آفرینی عبارت است از عرضه کالایی جدید، روشی جدید در فرآیند تولید، ایجاد بازاری جدید، یافتن منابع جدید و ایجاد هر گونه تشکیلات جدید در کسب و کار.
- 3- وسپر کار آفرینان افرادی اند که رقابت را افزایش می دهند، به دنبال فرصت های مناسبی اند تا در محیط بازار، نیازهای برآورده نشده را برآورده کنند و عقاید جدید را خلق و اجرا کنند.

تعریف کار آفرینی

- 1- کرانر نرکار آفرینی بر بهره برداری از فرصت های کشف نشده تأکید دارد.
- 2- تیمونرکار آفرینی، خلق چیزی ارزشمند از هیچ است.
- 3- استیونسون کار آفرینی عبارت است از پیگیری فرصت ها بدون توجه به منابعی که در کنترل اند.
- 4- پارسون کار آفرینی رفتاری مدیریتی است که فراتر از ظرفیت های افراد به طور دائم از فرصت هابرای دستیابی به نتایج بهره برداری می کند.
- 5- تامپسون کار آفرینی موقعیت یابی و بهره برداری از فرصت هاست.
- 6- استونرکار آفرین کسی است که کسب و کار مخاطره آمیز جدید و سازمان جدیدی را بنیانگذاری می کند.

سیر تاریخی کار آفرینی

کار آفرینی موضوعی میان رشته ای است که رشته های مختلفی همچون اقتصاد، روان شناسی، مردم شناسی، جامعه شناسی و مدیریت در تکامل آن نقش اساسی داشته اند. در تاریخ توسعه اقتصادی، اقتصاددانان کلاسیک، همچون آدام اسمیت و دیوید ریکادو، نقش مهمی برای کار آفرین در توسعه اقتصادی قائل نبودند. به نظر آنان عوامل تولید، عبارت اند از: سرمایه، ماشین آلات و نیروی کار که به طور خودکار و خود تنظیم توسعه اقتصادی را موجب می شوند.

ریچارد کانتیلون در حدود سال های 1730 میلادی برای اولین بار عوامل اقتصادی را به سه دسته تقسیم نمود: مالکان زمین عوامل اقتصادی دستمزد بگیران دسته از عوامل اقتصادی که با قبول خطر و ریسک در بازار بورس فعالیت می کنند.

ژان باتیست سی اولین کسی بود که بر نقش حیاتی کار آفرینان در بسیج منابع اقتصادی بر اساس اصول بهره وری تأکید کرد.

ژوزف شومپیتر اقتصاددان برجسته، کارآفرینی را موتور محرکه توسعه اقتصادی می‌داند و از آن تحت عنوان تخریب خلاق یاد می‌کند. این بدان معنی است که کارآفرین، تعادل ایستا را در اقتصاد تخریب و تعادل پویایی را که لازمه توسعه اقتصادی است، ایجاد می‌کند. کار شومپیتر در مورد توسعه اقتصادی و کارآفرینی، تأثیر به‌سزایی بر آثار بعدی در مورد کارآفرینی داشته است، به طوری که وی را پدر کارآفرینی می‌نامند.

علاوه بر اقتصاددانان، صاحب‌نظران روان‌شناسی، مدیریت، جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی نیز به بررسی جنبه‌های مختلف کارآفرینی پرداخته‌اند. مطالعه کارآفرینی در روان‌شناسی بر درک این نکته که چطور صفات افراد مختلف با انگیزش و عملکرد کارآفرینانه آنان ارتباط دارد، متمرکز بوده است.

جامعه‌شناسان در شناسایی گروه‌بندی‌های اجتماعی بر اساس مذهب و نژاد و تأثیر آنها در فعالیت‌های کارآفرینانه، تلاش‌هایی کرده‌اند و مردم‌شناسان نیز بر نقش‌های فرهنگ و روابط اجتماعی در کارآفرینی تأکید داشته‌اند.

در اواخر دهه هشتاد میلادی نیز نویسندگان علوم مدیریت، به کارآفرینی و اداره امور کسب و کارهای کارآفرینی توجه کردند.

ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان

در رابطه با ویژگی‌های شخصیتی موفقیت کارآفرینان که شامل نیاز به موفقیت، مرکز کنترل، تحمل ابهام، ریسک‌پذیری، مقاومت و پایداری و روابط بین فردی می‌باشد، تعریفی از این ویژگی‌ها در ذیل آمده است.

نیاز به موفقیت

عبارت است از تمایل به انجام کار در استانداردهای عالی جهت موفقیت در موقعیت‌های رقابتی، موفقیت یعنی تبدیل به کسی شوی که شایسته زیستن است و پیش رفتن به سوی هدف‌های ارزشمند.

مرکز کنترل

کارآفرینان به خود ایمان دارند و شخصاً کنترل سرنوشت‌شان را بر عهده می‌گیرند، آنها معتقدند که موفقیت یا شکست‌شان نتیجه اقدامات خودشان است تا سرنوشت، و به شانس و بخت و اقبال اعتقادی ندارند.

کانون کنترل به کنترل ادارک شده بر وقایع زندگی اشاره دارد و به دو دسته گرا تقسیم می‌شود:

الف- افراد برون‌گرا از معاشرت با دیگران و قرار گرفتن در محیط‌های اجتماعی لذت می‌برند و نیروی خود را متوجه خارج از وجود خویش می‌سازند.

ب- مرکز کنترل درون‌گرا: -شخص درون‌گرا خود را از تماس‌ها و برخوردهای اجتماعی دور نگه می‌دارد و خود را مسئول موفقیت‌ها و شکست‌های خود می‌داند.

همچنین به عبارت دیگر کانون کنترل بیانگر میزانی است که فرد معتقد است بر سرنوشت خویش حاکم است و یا اینکه علت رفتار خویش را به عوامل بیرونی و یا شانس و بخت و ... نسبت می‌دهد، که به ترتیب به آن کانون کنترل درونی و بیرونی گفته می‌شود.

از دیدگاه اخلاقیات، برون‌گراها کمتر تمایل به پذیرش مسئولیت‌های رفتاری خود هستند و بیشتر تمایل دارند مسئولیت رفتار خود را به عوامل بیرونی نسبت دهند.

در این حال ملاک خوب یا بد بودن افعال از دیدگاه این افراد در بیرون از وجودشان قرار دارد.

در حالی که درون‌گراها مسئولیت رفتار خود را پذیرفته و استانداردهای درونی را ملاک برای خوب یا بد شناختن افعال خویش می‌دانند.